

Oktatási Hivatal

A versenyző kódszáma:

**A 2011/2012. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
második forduló**

FÖLDRAJZ

FELADATLAP

Munkaidő: 240 perc

Elérhető pontszám: 200 pont

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűkkel ki kell tölteni a versenyző adatait tartalmazó részt. A munkalapokra nem kerülhet sem név, sem más megkülönböztető jelzés, kizárólag a versenyző számjele (kódszám), amelyet minden munkalapra rá kell írni!

A feladatok megoldásához íróeszközön, számológépen, vonalzón, körzön kívül **más segédeszköz nem használható. Könyvet, térképet, atlaszt a versenyre bevinni tilos!**

A feladatlap 200 kérdést illetve feladatot tartalmaz. Az egyes feladattípusok előtt megoldási útmutató van, ennek tanulmányozása elengedhetetlen a feladat helyes megoldásához. Először figyelmesen olvassa el a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, állításokat, majd gondolja át válaszát, és azt **tintával (tollal) írja be a megfelelő (kijelölt) helyre!** Ha bizonytalan a helyes válaszban, hagyja ki, és később térjen vissza rá.

A válaszok megadásánál az útmutatóban előírtak szerint járjon el, s **a megoldásokat a feladathoz adja meg, nincs külön értékelő lap.** (A feladatok végén a „Pont:” feliratú cellát nem kell kitölteni.) Az egyes feladatok jó megoldásáért járó pontszám a feladatok leírásánál található. A válasz hiánya, a rossz válasz, a nem egyértelmű jelölés 0 pontot jelent. Ha szükséges, a megoldást javíthatja, de a nem egyértelmű áthúzás, javítás, valamint ceruzával történt beírás esetén az adott feladatra nem kaphat pontot. Kérjük, hogy olvashatóan írjon, mert az olvashatatlan válaszokat nem értékeljük.

A VERSENYZŐ ADATAI

A versenyző kódszáma:

A versenyző neve: ..... oszt.: .....

Az iskola neve: .....

Az iskola címe: ..... irsz. .... város

..... utca .....hsz.

Megye: .....

A felkészítő tanár(ok) neve: .....

A versenyző által választott jelige a pályamunkához: .....

Középiskolai tanulmányait a 13. évfolyamon fejezi be*:   igen   nem

*A megfelelő szó aláhúzendő

I. feladatcsoport
Vulkánosság, kőzettan, geomorfológia

I.1. Keresztrejtvény (13 pont)

Útmutató: Töltse ki a táblázatot az alábbiak szerint: a táblázat alatt tizenegy természetföldrajzi fogalom meghatározását olvashatja (1-11.), találja ki az egyes fogalmakat, majd írja be a táblázatba a számnak megfelelő sorba (1-11.)! Egy-egy fogalom annyi betűből áll, ahány üres cella van az adott sorban. Egy cellába csak egy betű kerüljön.

Ha kitöltötte a táblázatot, akkor a szürke színű függőleges oszlop egy újabb fogalmat ad ki, amelyet az üres helyre írjon be! Alá pedig írjon egy (!) földrajzi példát erre a fogalomra! (Több példáért nem jár pluszpont, hibás példa esetén nem jár pont.) Minden helyes válasz 1 pontot ér.

1.	T																			
2.																				
3.																				
4.																				
5.																				
6.																				
7.																				
8.																				
9.																				
10.	A																			
11.																				

1. Defláció következménye is lehet, káros folyamat a növénytermesztés tekintetében.
2. Felszín alatti, természetes úton képződött üregrendszer.
3. Karsztos területek nagyméretű, több km²-es mélyedése.
4. Két szomszédos vízgyűjtő terület között húzódó vonal.
5. A szárazföldek ősi kéregmagja.
6. Folyó kanyarulatának lefüződésével vagy levágásával kialakult képződmény.
7. Tenger vagy tópart előtt húzódó, a vízszint fölé emelkedő hordalékgát.
8. Magas légnyomású légköri képződmény, amelyben az északi félgömbön a levegő az óramutató járásával megegyezően, belülről kifelé mozog.
9. A Nap légkörében lejátszódó, erős fényjelenséggel járó heves robbanás.
10. A kőzettömbök méretét megváltoztató fizikai folyamat.
11. Turzások által leválasztott vízfelület.

Megfejtés (szürke oszlopban): .....

Földrajzi példa erre a fogalomra: .....

PONT:

I.2. Táblázatkitöltés (12 pont)

Útmutató: Töltse ki a táblázat üres celláit az alábbi módon: a táblázat oszlopainak tetején vulkánneveket lát, a táblázat sorainak elején pedig egy-egy kérdést, válaszolja meg az egyes kérdéseket az adott vulkán esetében és írja be a választ a megfelelő cellába! Minden helyes válasz 1 pontot ér.

Vulkánok	Izland tűzhányói (pl. Hekla)	Fuji	Mauna Loa	Krakatau
Milyen típusú lemezmozgás alakította ki?				
Milyen típusú vulkán?				
Milyen kőzetek építik fel a vulkán fő tömegét?				

PONT:

I.3. Igaz-Hamis állítás (15 pont) Terepgyakorlat

Útmutató: Kiváló tanulmányi eredményének köszönhetően afrikai terepgyakorlaton vehet részt, amelynek során feljutnak Afrika legmagasabb tűzhányójának csúcsára is. Az alábbi kérdés és állítások erre a hegyre vonatkoznak. Elsőként írja be a hegy nevét az üres helyre! Másodsorban pedig döntse el, hogy igaz (I) vagy hamis (H) egy-egy állítás, s a megfelelő betűt (I vagy H) írja az állítás előtti üres helyre! Minden helyes válasz 1 pontot ér.

Mi a hegy neve? .....

- ___ 1. 6200 m-t meghaladó csúcsával Afrika legmagasabb hegye.
- ___ 2. Az itt élő emberek a tengerszint feletti magasságtól függően más-más kultúrnövényeket termesztnek (banán, kávé, gabonafélék).
- ___ 3. Lejtőin alacsonyabban húzódik a hóhatár, mint az Alpokban.
- ___ 4. Keletkezése az Afrikai-árokrendszer kialakulásához köthető.
- ___ 5. A legteljesebb függőleges övezetesség itt alakult ki Afrikában.
- ___ 6. A lábánál élő busman emberek közül fogadtunk fel hegyi vezetőt.
- ___ 7. Három csúcsa közül a legfiatalabbat másztuk meg, mert az a legjobban lepusztult, legalacsonyabb csúcs.
- ___ 8. A csúcscrégióban nagy kiterjedésű, karrmező nehezítette haladásunkat.
- ___ 9. A csúcson teát főztünk, a nagy magasságnak köszönhetően a víz gyorsabban érte el a 100 °C-os forráspontot.
- ___ 10. Teleki Sámuel 1887-ben a jégtakaró visszafordulásra kényszerítette, de ma már nem fordítaná vissza, mert a hegy egész területén megfogyatkozott a jégtakaró.
- ___ 11. A figyelmetlen és felkészületlen hegymásztól kellemetlen tünetek, fejfájás, hányinger, szédülés, tüdővizenyő is érheti.
- ___ 12. Nappal gyakran felhőbe burkolózik a teteje, éjszakára azonban a tiszta, felhőmentes idő jellemző.
- ___ 13. Lábánál sűrű esőerdő húzódik.
- ___ 14. A területén kialakított nemzeti park jelentős bevételi forrást jelent Tanzánia számára.

PONT:

I.4. Képelemzés (6 pont) Kráternézőben

Útmutató: Ebben a feladatban három fényképet és állításokat lát. Döntse el egy-egy állítás esetében, hogy melyik képre illetve képekre vonatkozhat (egy állításhoz egy vagy több kép tartozhat), majd írja be az állítás előtti üres helyre a megfelelő kép(ek) nagybetűjelét! 1 pont a helyesen megadott válaszért illetve válaszokért állításonként jár, azaz egy-egy állítás esetében több vagy kevesebb, illetve rossz betű(k) esetén nem jár pont.

A

B

C

- _____ 1. Kialakulása vulkáni tevékenységnek köszönhető.
- _____ 2. Kialakulását Földön kívüli testek okozták.
- _____ 3. Peremét a külső erők erőteljesen pusztítják.
- _____ 4. A tevékenység során a légkörbe került poranyag a bolygó felszínének lehülését idézheti elő.
- _____ 5. Olyan ásványok képződhettek területén, amelyek Földi környezetben nem jellemzőek.
- _____ 6. Kalderává is átalakulhat.

PONT:

I.5. Párosítás (4 pont)
Vicces kőzetnév-jegyzék

Útmutató: A közzettárban leestek a névcédulák és a leírások több mintáról. Párosítsa össze a leírásokat a kőzetekkel, írja a leírásnak megfelelő kőzet betűjelét a leírás előtti üres helyre! Nem tartozik minden kőzethez leírás. Minden helyes válaszért 1 pont jár.

- A – lösz
- B – bazalt
- C – gránit
- D – riolittufa
- E – andezit
- F – homokkő
- G – csillámpala

- ___ 1. A Mátrában lávaként láttam meg a napvilágot, ma már vasúti talpfák között is nyugszom.
- ___ 2. Van orgonám, mégsem játszom rajta, a szőlőtőkék között a Szent György-hegyen.
- ___ 3. Porból lettem, porrá leszek. Búzaföldek ringanak felettem.
- ___ 4. Heves vagyok, forró, nagy távolságokra is elszállok, mielőtt testet öltenék. Eger környékén pincéket mélyítenek testembe.

PONT:

II. feladatcsoport
Földrajzi övezetesség

II.1. Kitöltés (16 pont)
A kontinens két oldalán

Útmutató: Válaszoljon az alábbi kérdésekre! Minden helyes válasz 1 pontot ér.

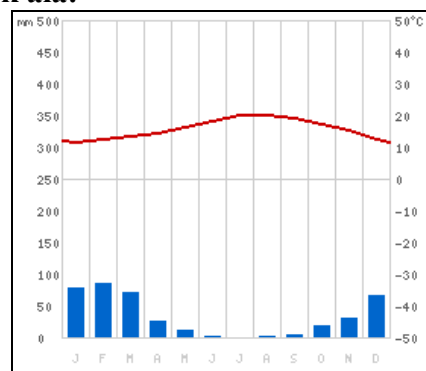
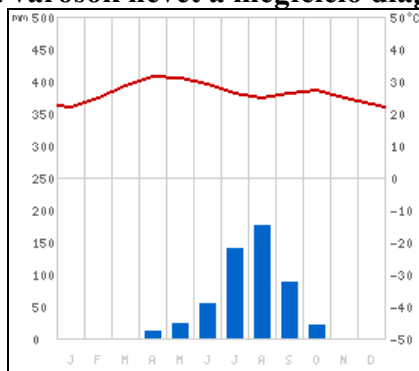
1. Melyik két államot ábrázolja a sátirozott rész?

A. .... B. ....

2. Melyik két várost jelöli a C és D betű?

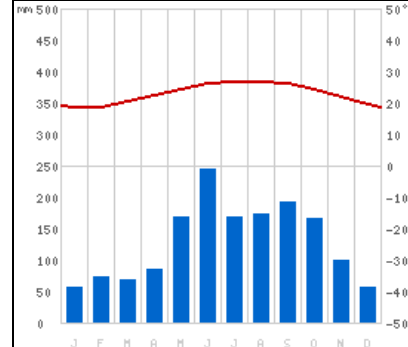
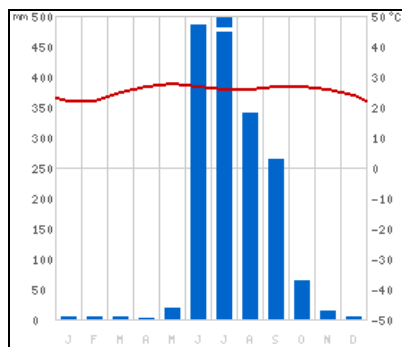
C. .... D. ....

3. Párosítsa a „C” és „D” város nevét a hozzájuk tartozó egy-egy éghajlati diagrammal, s írja be a városok nevét a megfelelő diagramok alá!

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

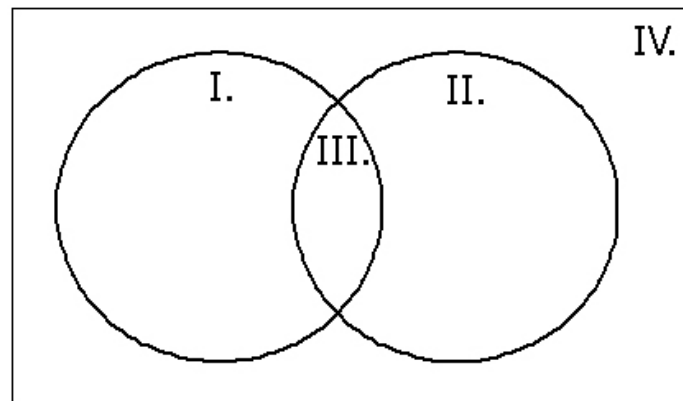
4. Milyen éghajlat uralkodik az A-val jelzett részen és milyen a D-vel jelzett város környékén?

A.: ..... (I. éghajlat)

D.: ..... (II. éghajlat)

5. Az alábbiakban különböző állításokat lát, amelyek vagy az egyik (I.), vagy a másik (II.) előbb leírt éghajlatra, vagy mindkettő éghajlatra (III.), vagy egyikre sem (IV.) vonatkoznak. Írja az ábra megfelelő részére az egyes állítások sorszámát!

1. A meleg mérsékelt éghajlati övhöz tartozik
2. Az évi középhőmérséklet nem emelkedik 10 °C fölé.
3. Jellemző talaja a vörös- és sárgaföld, amely tápanyagban szegény, mivel a sok csapadék miatt nagymértékű a talaj kilúgozása, és a gyér lomboszat miatt csekély a szerves anyag visszapótlása a talajba.
4. Folyóinak vízjárása ingadozó, a kis és nagyvíz szélsőséges értékeket mutat, a kisebb vízfolyások nyárra akár teljesen kiszáradnak.
5. Négy évszak alakult ki.
6. Éghajlatát az évszagos szélirányváltozás uralja.
7. A leghidegebb hónapban sem megy a középhőmérséklet 0 °C alá.
8. Természetes növénytakarója a zárt lombhullató erdő.

PONT:

II.2. Igaz-Hamis állítás (7 pont)

Útmutató: A következőkben el kell döntenie, hogy igaz (I) vagy hamis (H) egy-egy állítás. A megfelelő betűt (I vagy H) írja az állítás előtti üres helyre! Ezután válaszoljon a kérdésekre! Minden helyes válasz 1 pontot ér.

- ___ 1. Az évi közepes hőingadozás az egyenlítői övben 2-4 °C.
___ 2. Az évi középhőmérséklet az egyenlítői övben 25-27 °C.
___ 3. A forró övezeti sivatagi éghajlat évi középhőmérséklete 20-28 °C.
___ 4. Az évi közepes hőingadozás a hideg mérsékelt övben 10-30 °C.
___ 5. A szélsőségesen szárazföldi területek évi közepes hőingadozása 40-70 °C.

Melyik éghajlati övben mérték egy helyen a Földön az eddig legnagyobb abszolút hőingadozást?

.....

Hány fok ez az érték? Karikázza be a helyes válasz betűjelét!

- A. 71,2 °C   B. 113°C   C. 89,2 °C   D. 131 °C

PONT:

II.3. Kitöltés (12 pont) Szelek szárnyán

Útmutató: A sarki csér nyár végén útra kel, az északi sarkvidék peremén fekvő fészkelőhelyeiről az Antarktisz körüli vizekre vonul telelni. A vonulás során tengerek és óceánok felett repül, az európai kontinens belsejébe csak ritkán jut el. Egy eltévedt példány a keleti hosszúság 19°-a mentén repül északról dél felé.

Alább leírásokat lát, nevezze meg a leírás alapján, hogy mely éghajlati övet/területet keresztezte a sarki csér útja során, s írja le az üres helyre! Minden helyes válaszért 1 pont jár.

1. Éghajlata Földünk legnagyobb fenyegetését élteti.

.....

2. A szél által felhalmozott homokból hatalmas csillagdűnék épülnek föl.

.....

3. A rendkívül nagy szerves anyag termelődés ellenére a talaj humusz-tartalma csekély.

.....

4. Nagy szarvasmarha-csordák járta területéből egyre nagyobb részeket hódít el a sivatag.

.....

5. Kopár, legfeljebb macchiával benőtt, vízmosásokkal szabdalt partvidék jellemzi.

.....

6. U alakú völgyek fölött szállt a csér, az északi oldalon még hófoltok tarkították a lejtőket.

.....

7. Területén nyaranta rénszarvascsordák legelnek.

.....

8. Korábban nagy állatcsordákat eltartó puszták helyét ma kukorica és búzaföldek foglalják el.

.....

Hazánkban a sarki csér egyedeit többek közt a legnyugatibb nagy szikes tó mentén figyelték meg, amely ún. Ramsari terület. Melyik ez a tó és hazánk melyik megyéjében fekszik?

Név:.....

Megye:.....

Mi a célja a Ramsari Egyezménynek?

.....

.....

Az egyezmény aláírásának helyszíne egy kisváros volt, abban az országban, amelynek államformája iszlám köztársaság. Melyik országban írták alá az egyezményt? Karikázza be a helyes válasz betűjelét!

A. India   B. Indonézia   C. Irán   D. Malajzia   E. Kenya

PONT:

II.4. Táblázatkitöltés (8 pont)
Kamranéző

Útmutató: A nemzetközi kereskedelemnek köszönhetően sok távoli termék jut el hozzánk. Az alább felsorolt, éléskamránkban található termékeket csoportosítsa aszerint, hogy jellemzően milyen éghajlatú térségből származnak, s írja be az egyes termékek betűjelét a táblázat megfelelő celláiba!

Minden terméket be kell írni, s minden termék csak egy helyre kerülhet! 1 pont a helyesen megadott válaszért illetve válaszokért soronként jár, azaz egy-egy éghajlat esetében több vagy kevesebb, illetve rossz betű(k) esetén nem jár pont.

- A. olíva
- B. kakaó
- C. datolya
- D. szőlő
- E. kávé
- F. kókusz
- G. narancs
- H. szelídgesztenye
- I. földimogyoró
- J. tea
- K. citrom
- L. füge
- M. bors

Éghajlat	Termék betűjele
Mediterrán	
Mérsékelt övezeti monszun	
Trópusi sivatag	
Szavanna	
Egyenlítői	

Mit jelent a „banánköztársaság” fogalma? (3 pont)

.....

.....

.....

PONT:

II.5. Párosító (7 pont)

Útmutató: Párosítsa a mezőgazdasági típust egy-egy jellegzetes előfordulási helyével! Írja a mezőgazdasági típus betűjelét a megfelelő körbe! Minden helyes válaszért 1 pont jár.

- A. Nomád állattenyésztés (juh, kecske, ló, kétpúpú teve)
- B. Oázisgazdálkodás
- C. Ugaroló, talajváltó gazdálkodás
- D. Árasztásos rizstermesztés
- E. Prémes állattenyésztés
- F. Rét-legelőgazdálkodás
- G. Transhumance

PONT:

**III. feladatcsoport
Duna****III.1. Felsorolás (15 pont)
Duna-stratégia****Útmutató:**

1. A Duna-stratégia, mint makroregionális fejlesztési elképzelés megbeszélése céljából összejönnek azon országok képviselői, amelyeket közvetlenül érint a folyó. Kik ülnek le tárgyalni? Sorolja fel az országokat! Minden helyes válaszáért 1 pont jár.

1. .... 2. .... 3. .... 4. ....
5. .... 6. .... 7. .... 8. ....
9. .... 10. ....

2. Az üléseket Duna menti fővárosokban tartják, ez alapján sorolja fel a lehetséges helyszíneket! Az első ülés a legkisebb népességű fővárosban lesz ezek közül, melyik az? Minden helyes válaszáért 1 pont jár.

1. .... 2. .... 3. .... 4. ....

Legkisebb népességű ezek közül: .....

PONT:

III.2. Párosítás (5 pont)

Útmutató: A Duna egy kiemelten fontos folyó Európában, alig akad párja. Párosítsa össze a felsorolt folyókat hosszúságukkal, s írja az egyes folyók betűjelét a megfelelő helyre! Minden helyes válaszért 1 pont jár.

___ kb. 2850 kilométer

A. Volga

___ kb. 283 kilométer

B. Rajna

___ kb. 3690 kilométer

C. Pó

___ kb. 1230 kilométer

D. Rába

___ kb. 652 kilométer

E. Duna

PONT:

III.3. Hibakutatás (5 pont) Horgászkaland

Útmutató: Az alábbi szövegben öt hibás állítást fedezhet fel. Keresse meg a hibákat és írja ezeket a szöveg alá a pontozott vonalra! Minden megtalált hibás állításért 1 pont jár.

„Van egy kis hétvégi házam Nagymaroson, szemben Szentendrével, a május elseji hétvégét ott töltöttem. Szombat reggel felkeltem, s kísértálm horgászni. Szép napos idő volt, a Duna vízállása magas volt, mert a nagymarosi vízerőmű zsilipjei nyitva voltak, s az alpi hóolvadás is sok vizet eredményezett. Jöttek-mentek a különböző folyami hajók, egyesek autókat szállítottak Bécsből Budapestre, mások Hollandiából származó konténereket vittek Ukrajnába, s voltak uszályok is, amelyek Magyarországon bányászott vasércet szállítottak Németországba. Bevettem a horgászbójaim, s gyönyörködtem a tájban. Szemben a Visegrádi-hegység gránittömbje emelkedett ki, hátam mögött meg a Börzsöny magaslott. Nem kellett sokat várnom, és fogtam egy szép nagy harcsát, de sokat küzdöttem vele, mert viszonylag erős itt a Dunakanyarban a folyó sodrása. Volt rajta egy jelölés, hogy ivadék korában a Duna egyik mellékfolyójába, a Morvába telepítették be a kedves szlovák horgásztársak. A harcsából finom harcsapaprikást főztem, amelynek elfogyasztására eljöttek egyrészt a rokonok Budapestről a nemrég Szobig megépült M2-es autópályán, másrészt pedig Esztergom városából barátok is átkerékpároztak hozzám, Szlovákián keresztül. A paprikás mellé a Duna túlszárpartján fekvő Ászár-Neszmélyi borvidékről származó bort ittunk.”

Hibás állítás:

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

PONT:

III.4. Számítási feladat (10 pont)

Útmutató: A Duna térségében fekvő régiók eltérő gazdasági fejlettségűek.

1. Számítsa ki az alábbi táblázatban szereplő dunai régióknak az egy főre jutó GDP értékeit (euró/fő) 2008. évi adataik alapján, és írja be az üres cellákba!

Melyik a legfejlettebb régió ez alapján? (1 pont)

Régió: .....

Mekkora forintban e régió értéke, ha egy euró 265 Ft volt akkor? (1 pont)

Érték (Ft/fő): .....

2. Az Európai Unió (EU-27) egy főre jutó GDP értéke: 25 100 euró/fő. Ha a legelmaradottabb térségeket pénzzel támogatja az Európai Unió regionális politikája, s ehhez az EU-27 egy főre jutó GDP-jének 75%-a a határérték, azaz az ez alatti értékkel bíró térségeket támogatják, akkor mely régiók kerülnek a táblázatban szereplők közül ebbe a (támogatott) kategóriába?

Számítsa ki az egyes régiókra, hogy mekkora az EU-27-hez viszonyított százalékos értékük (egész értékre kerekítve), írja be az üres cellákba, majd sorolja fel az alábbi üres helyen, hogy ez alapján mely régiók kaphatnak EU-támogatást (régiónevek) és hány százalékponttal maradnak el a 75%-os küszöbértéktől ezen régiók értékei (értékek)! (8 pont)

Régiók és értékek:

.....
 .....
 .....
 .....

	Északnyugat-Bulgária	Felső-Bajorország	Alsó-Ausztria	Nyugat-Szlovákia	Nyugat-Románia	Közép-Dunántúl
GDP (millió euró)	2783	182 535	44 772	21 308	13 591	10 528
Népesség (ezer fő)	930	4 313	1 597	1 864	1 927	1 105
Egy főre jutó GDP (euró/fő)						
Egy főre jutó GDP az EU-27 százalékában						

PONT:

III.5. Igaz-Hamis állítás (10 pont)

Útmutató: A következőkben el kell döntenie, hogy igaz (I) vagy hamis (H) egy-egy állítás. A megfelelő betűt (I vagy H) írja az állítás előtti üres helyre! Minden helyes válaszért 1 pont jár.

- ___ 1. A Rajna–Majna–Duna-csatorna megépítése óta az Északi-tenger és a Fekete-tenger között létrejött a közvetlen folyami vízi kapcsolat.
- ___ 2. A Vaskapu-szoros és vízerőmű Románia és Szerbia határán található.
- ___ 3. A Duna hazai mellékfolyói a Rába, az Ipoly, a Sió-csatorna és a Vág.
- ___ 4. A Duna ausztriai szakaszán több vízlépcsőt építettek ki.
- ___ 5. A folyóról írta Ady Endre egyik híres versét: „A Dunánál”.
- ___ 6. Esztergom és Párkány között épült újjá a Mária Valéria híd.
- ___ 7. Budapest ivóvíz-ellátásában fontos szerepe van a Duna menti parti szűrésű kutaknak.
- ___ 8. A rómaiak a Duna bal partját tartották uralmuk alatt az ókorban.
- ___ 9. A Duna tölcsértorkolattal ömlik a Fekete-tengerbe.
- ___ 10. Két hazai nemzeti park kötődik a Dunához: a Duna-Ipoly és a Duna-Dráva Nemzeti Park.

PONT:

III.6. Kitöltés (5 pont)
Hol járunk?

Útmutató: Melyik hazai, Duna menti városokról szólnak az alábbi leírások? Írja be a szöveg után a megfelelő városnevet! Minden helyes válaszért 1 pont jár.

A Kisalföld keleti szélén fekvő várost közúti és vasúti híd köti össze a Duna túlszélén lévő szomszédos ország hasonló nevű városával.

.....

Ez a közel 20 ezer lakosú város Magyarország legdélebbi Duna-parti települése, tőle délre a középkorban történelmi jelentőségű csata volt.

.....

Hangulatos kisváros a Dunakanyar kapujában, híres múzeumairól és kiállításairól, közte szabadtéri néprajzi múzeumáról.

.....

E megyei jogú, Mezőföldön fekvő dunai város híres ipari üzeme egy vasmű.

.....

Budapest déli szomszédságában fekvő Duna parti város, olajfinomító és hőerőmű található itt.

.....

PONT:

IV. feladatcsoport Népességföldrajz

IV.1. Szöveg- és grafikonelemzés (16 pont)

Útmutató: Olvassa el a szövegrészletet és tanulmányozza az adatsort (grafikont), majd válaszoljon a kérdésekre e források alapján!

„Az ENSZ a kétévente közzétett népesedési statisztikai sorában az idén először majdnem száz évre előre is tekintett, s az adatokból kiderül: a század közepére 9 milliárdan, 2100 környékén pedig több mint 10 milliárdan lakják majd a Földet, és valószínűleg ezen a szinten fog tetőzni az emberiség létszáma.

..... Fekete-Afrika azonban valóságos bibliai sokasodásnak indul. Ma 856 milliós lakossága 2100-ra 3,5 milliárdra nő; hatszor akkora lesz, mint az enyhén csökkenő lélekszámú Európáé, és elérheti Ázsia populációjának akár a háromnegyedét is. Afrikában tíz fölé emelkedik a 100 milliós országok száma, Nigéria lakossága már 2050-ben megközelítheti a 400 milliót, 2100-ban pedig a 750 milliót, azaz meg fogja haladni Európáét, és egy súlycsoportba kerül Kínával.

..... Pedig az utóbbi évtizedek tapasztalatai alapján egyértelművé vált, hogy a fejlődő országokban a népszaporulatot a családtervezési programok fogták vissza, amelyek kulcseleme a nők oktatása. Az 1975 és 2008 közötti időszakban ötven alacsony jövedelmű országban a termékenység csökkenéséhez felerészből a nem kívánt terhességek megelőzése járult hozzá, felerészből pedig olyan tényezők, mint például hogy a tanultabb nők később házasodnak, és ezért kevesebb gyereket szülnék.

Ha a XX. század az egészségügy forradalmáról szólt – a várható átlagos élettartam az 1900-as 30 évről 2000-re 65 évre nőtt –, akkor a XXI. a termékenység összeroppanásáról, vagyis az úgynevezett demográfiai osztlék eltűnéséről. A népességnövekedés úgy járul hozzá a gazdasági bővüléshez, hogy a munkaképes korba lépő felnőttek növelik a munkaerő létszámát, és ez viszonylag alacsonyan tartja a béreket, gyarapítja a megtakarításokat, növeli az áruk és szolgáltatások iránti keresletet. Mivel alacsony a várható élettartam, ezért az eltartottak száma is alacsony. Mindez Európában 1945 és 1975 között, Kelet-Ázsiában 1980 és 2000 között eredményezett gyors fejlődést.” (Forrás: HVG 2011\43. 6-9. oldal)

1. Melyik évben érte el a Föld népessége a 7 milliárd főt? (1 pont)

.....

2. Jellemezze a Föld népességszámának változását! Az alábbi szempontokra térjen ki: Mennyi időkre volt szükség a népességszám duplázódásához a történelem során? Milyen okai voltak a népesség növekedésének? (8 pont)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Mi a szerepe a gazdaság fejlődésében az ún. demográfiai osztaléknak? (5 pont)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

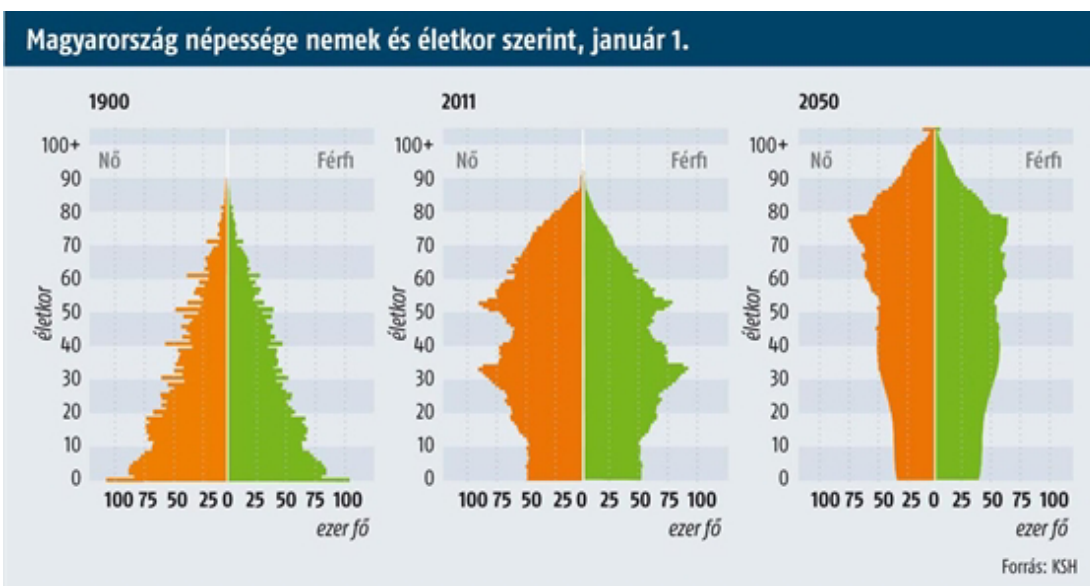
4. Miért csökken ez az osztalék? (2 pont)

.....
.....
.....
.....

PONT:

IV.2. Esszé (17 pont)

Útmutató: Tanulmányozza a korfákat, majd oldja meg a feladatot a következő lapon!

(Forrás: HVG 2011\43. 6-9. oldal)

IV.3. Számítási feladat (11 pont)

Útmutató: Olvassa el a szöveget, majd számításai alapján válaszolja meg a kérdést, s rajzolja meg a grafikont!

Egy ország népessége a 2008. év végén 10 045 000 fő volt. Ebben az évben a születések száma 99 200 fő, a halálozások száma 130 000 fő volt, s 11 500 fő vándorolt be az országba és 2000 fő hagyta el.

1. Mennyi lesz az adott ország népessége a 2012. év végén, ha a születések száma 1 ezrelékkal csökken, a halálozásoké 2 ezrelékkal nő évente, a vándorlási mutatók értékei pedig nem változnak? Számításait tételesen írja le!

Népességszám 2012. év végén: ..... (fő)

Számítás menete:

2. Ábrázolja grafikonon a népességszám változását az adott időszakban! Az ábrán minden lényeges információt tüntessen fel!

Ábrázolás:

PONT:

IV.4. Párosító (6 pont)

Útmutató: Párosítsa össze az alább felsorolt népcsoportokat a leírással, s írja a népcsoport betűjelét a megfelelő leírás előtti üres helyre! Minden helyes válasz 1 pontot ér.

A – jemeni arab

B – ruszin

C – filippínó

D – számi

E – török

F – thai

___ 1. „őseinek azok a keleti szláv csoportok tekinthetők, akik az 5-6. században szállják meg az Északkelet-Kárpátokat és annak külső előterét.” (Földgömb 2011/2. 27.o.)

___ 2. „az elefántok mindig is kiemelkedő szerepet játszottak az ország kulturális, vallási és gazdasági életében. .... sokuk állt a hétköznapi emberek alkalmazásában is.” (Földgömb 2011/5. 70.o.)

___ 3. „a khat teljesen összefonódik a mindennapok életével. A társadalmi érintkezés egész szerkezete nagyrészt a khat fogyasztására épül” (Földgömb 2011/4. 44.o.)

___ 4. „Norvégiában és Finnországban a rénszarvastartás ... monopólium” (Földgömb 2011/4. 78.o.)

___ 5. „Az elma, arpa, tepsi, kayisi magyarul: alma, árpa, tepsi, kajszli. A ... jövevényszavak száma a magyar nyelvben több százra tehető, ... máig kitörő örömmel fogadnak mindennemű párhuzamot a két nép között, legyen az nyelvi megfelelés vagy a töltött paprika” (Földgömb 2010/7. 28-29.o.)

___ 6. „A legnagyobb ázsiai keresztény ország ..... a 90 milliós ország lakosságának több mint 80 százaléka római katolikus ..... még akkor is képesek nyugodtan mosolyogni, csüggedés nélkül élni, ha épp komoly teher nehezedik rájuk” (Földgömb 2011/2. 13., 20.o.)

PONT:

Dolgozatát beadta: ..... óra ..... perckor

A felügyelő tanár aláírása: .....

Összpontszám: .....

Az értékelő bizottsági tag aláírása: .....

Ellenőrző bizottsági tag aláírása: .....

